ΠΑΝΤΙΣΡΑ
αντικαπιταλιστική • ενημέρωση

του Δημήτρη Γρηγορόπουλου

Εκσυγχρονισμένος νεοφιλελευθερισμός

Αξιοπαρατήρητο φαινόμενο αποτελεί η σύγκλιση των κομμάτων του αστικού τόξου, στον ένα ή τον άλλο βαθμό, με την κρίσιμη διαπραγμάτευση της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ και του διευθυντηρίου των Βρυξελλών. Το φαινόμενο άμβλυνσης των πολιτικών αντιθέσεων κυριαρχεί πλέον στην ΕΕ. Οριακές μορφές αυτής της εξέλιξης είναι η μη πολωτική αντιπαράθεση των δύο βασικών κομμάτων του συστήματος, η συγκυβέρνηση διαφόρων μορφών, όπως ο μεγάλος συνασπισμός (συγκυβέρνηση των δύο βασικών κομμάτων) ή η συγκυβέρνηση βασικού κόμματος με ένα ενδιάμεσο ή περισσότερα κόμματα (μπαλαντέρ), αλλά και η προϊούσα ενσωμάτωση αριστερών κομμάτων στο σύστημα (ΣΥΡΙΖΑ) ή και ακροδεξιών (κόμμα Λεπέν, που διεκδικεί την εξουσία). Η δομική κρίση του 2008, η λιτότητα, ο αυταρχισμός του ολοκληρωτικού καπιταλισμού, οι λαϊκές αντιδράσεις με αιχμή το διάστημα του 2010-12, προκάλεσαν κρίση αντιπροσώπευσης στο πολιτικό σύστημα, ιδίως στις χώρες του ευρωπαϊκού Νότου. Κυβερνήσεις ανατράπηκαν, καθιερωμένα κόμματα κατέρρευσαν, νέες ριζοσπαστικές δυνάμεις, αριστερές και δεξιές, αναδείχτηκαν (ΣΥΡΙΖΑ, Podemos, Λεπέν, Χρυσή Αυγή κ.ά.). Σταδιακά το πολιτικό σύστημα υπερβαίνει την κρίση του, ανασυγκροτείται αναδεικνύοντας νέες πολιτικές δυνάμεις, ενσωματώνοντας σταδιακά αλλά σταθερά ριζοσπαστικές δυνάμεις, που προηγουμένως τις χαρακτήριζαν ακραίες, προωθώντας συγκλίσεις και συγκυβερνήσεις, δημιουργώντας «υγειονομική ζώνη» γύρω από εναλλακτικές δυνάμεις, όπως το ΚΚΕ και η ΑΝΤΑΡΣΥΑ στην Ελλάδα.

Η κρίση του πολιτικού συστήματος (ευθέως ανάλογη της οικονομικής) εκδηλώθηκε με ιδιαίτερη οξύτητα στη χώρα μας. Κύρια χαρακτηριστικά της, η αποδόμηση του μεταπολιτευτικού δικομματισμού, με εξαΰλωση του ΠΑΣΟΚ και αποδυνάμωση της ΝΔ, η ανάδυση νέων δυνάμεων, όπως ο ΣΥΡΙΖΑ, οι ΑΝΕΛ, η ΔΗΜΑΡ, το Ποτάμι, η Χρυσή Αυγή. Μετά από μια περίοδο ρευστότητας, ιδεολογικής και πολιτικής, το κομματικό σύστημα ανασυγκροτείται σε μια κατεύθυνση αστικού εκσυγχρονισμού της κυρίαρχης νεοφιλελεύθερης πολιτικής σε διάφορες μορφές και μίγματα. Κύριο χαρακτηριστικό η αντικατάσταση του παρωχημένου ΠΑΣΟΚ απ’ τον ΣΥΡΙΖΑ που εμπνέει και αντιπροσωπεύει

ευρύτερες προοδευτικές μάζες προσδιορισμένες στην κρίση. Η ΝΔ μετά την τελευταία ήττα της, βαίνει προς ανασυγκρότηση μάλλον σε κεντροδεξιά απόκλιση, επιχειρώντας όμως αμφίπλευρη διεύρυνση και προς την ακροδεξιά Χρυσή Αυγή. Μετά από σοβαρές ανακατατάξεις τείνει να διαμορφωθεί ο ενδιάμεσος πολιτικός χώρος από δυνάμεις (Ποτάμι, ΑΝΕΛ, ΠΑΣΟΚ, ΚΙΔΗΣΟ, ΔΗΜΑΡ), που παρά τις όχι αμελητέες διαφορές τους, συγκλίνουν στην αποδοχή του βασικού για το σύστημα: Δηλαδή του διεθνούς πλαισίου της χώρας (ΕΕ, ΝΑΤΟ) και μιας εκδοχής της κυρίαρχης νεοφιλελεύθερης πολιτικής. Εξισορροπητικό στοιχείο της νέας πολιτικής διάταξης αποτελεί η φιλοδοξία αυτών των κομμάτων να ασκούν συμπληρωματικό ρόλο, συγκυβερνώντας με τον ένα ή τον άλλο πόλο του δικομματισμού.

Το σύστημα κινείται στην τροχιά ενός εκσυγχρονισμένου νεοφιλελευθερισμού, που διατηρεί μεν τους ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς, το πρωτογενές πλεόνασμα και την αυταρχική πολιτική προστασία τους, με ελάφρυνση όμως της λιτότητας και νομισματική χαλάρωση, ώστε να αντιμετωπιστεί ο αποπληθωρισμός και να αναταχθούν οι επενδύσεις και η ανάπτυξη, να καταπολεμηθεί η ύφεση και η στασιμότητα που ταλανίζει την ΕΕ. Πρόκειται επομένως για εκσυγχρονισμό του νεοφιλελευθερισμού, ώστε να προσαρμοστεί στις νέες συνθήκες και να συμβάλει στην ενεργοποίηση και κερδοφορία κεφαλαίων που υπερσυσσωρεύονται στις τράπεζες λόγω αποπληθωρισμού. Αυτή η πολιτική εξυπηρετεί το κεφάλαιο. Προς αυτό θα κατευθυνθεί το φρεσκοτυπωμένο χρήμα του Ντράγκι. Κάποια ψίχουλα θα μείνουν για την εργατική τάξη και τα λαϊκά στρώματα. Χαρακτηριστικός και πρωτοπόρος εκφραστής του «νέου μίγματος» είναι ο ΣΥΡΙΖΑ. Η φιλολαϊκή και αριστερή ρητορική του συνυπάρχει με την αποδοχή των ισοσκελισμένων προϋπολογισμών και του πρωτογενούς πλεονάσματος του Δημοσιονομικού Συμφώνου που έχουν επιβάλει αιματοβαμμένοι μνημονιακοί νόμοι. Ούτε θα διαγράψει, όπως επαγγελλόταν, το μεγαλύτερο μέρος του θηριώδους χρέους. Άρα, η πολιτική των μνημονίων θα διατηρηθεί με τροποποιήσεις και ορισμένες ελαφρύνσεις στην καλύτερη περίπτωση. Αυτή την πολιτική δέχονται οι δυνάμεις του ανανεωμένου πολιτικού συστήματος. Άλλες σε πιο συντηρητική (φιλογερμανική) κατεύθυνση, όπως η ΝΔ, άλλες σε πιο εκσυγχρονιστική – «προοδευτική», όπως ο ΣΥΡΙΖΑ. Αυτό είναι το βαθύτερο υπόβαθρο της σύγκλισης του πολιτικού συστήματος με τον ΣΥΡΙΖΑ, χωρίς να λείπουν φυσικά οι αντιθέσεις και οι ρήξεις.

Υπάρχει βέβαια και ένας δευτερεύων και συγκυριακός λόγος: Η διαπραγμάτευση της κυβέρνησης με την ΕΕ για τους όρους νέου προγράμματος έχει προκαλέσει εθνική έξαρση και ελπίδες στις μάζες. Γι’ αυτό οι πολιτικές δυνάμεις του συστήματος δεν θέλουν να φανούν ότι υπονομεύουν την «εθνική διαπραγμάτευση». Ακόμη και ο αρχηγός της ΝΔ παρά την πολωτική αντιπαράθεση με τον ΣΥΡΙΖΑ στην προεκλογική περίοδο και τις αντιρρήσεις του για τον τρόπο διαπραγμάτευσης με την ΕΕ, δηλώνει ότι υποστηρίζει την προσπάθειά του για

καλύτερη συμφωνία.

Παράλληλα, οι ακραιφνώς συστημικές δυνάμεις του κοινοβουλίου (ΝΔ, Ποτάμι, ΠΑΣΟΚ) ασκούν πιέσεις στον νεοπροσήλυτο στην αστική διαχείριση ΣΥΡΙΖΑ, για να διαπραγματευθεί έτσι ώστε να μη διακυβευτεί η θέση της χώρας στην ΕΕ, για να σεβαστεί τις συμφωνίες, να συνεχίσει τις «μεταρρυθμίσεις», να ολοκληρώσει τις αποκρατικοποιήσεις που έχουν δρομολογηθεί, να αποφύγει τον «κρατισμό», γενικά ν' ακολουθήσει μια συνεπή νεοφιλελεύθερη πολιτική, με κάποιες εκσυγχρονιστικές (όπως η αναδόμηση της διοίκησης) και φιλολαϊκές (13η σύνταξη) πινελιές.

Δημοσιεύτηκε στο Πριν στις 15 Φλεβάρη